

O B S A H.

	Strana
Predmluva: Potreba srovnávacieho štúdia dejín literatúry slovenskej a maďarskej	III

ODDIEL PRVÝ.

Všeobecné úvahy.

1. Hlavné pojmy srovnávacích dejín literárnych: tradícia a vplyv, nadchnutie, inspirácia, napodobenie	3
2. Podmienky literárnych vlivov, keď politický pomer je nepriateľský. — Maďari maďarčia slovenské pamiatky a prejavy literárne: Mikszáth a Madách Aby v takomto pomere možný bol literárny vplyv, musí byť:	5
a) sympatická osobnosť; negatívny príklad Petőfiho	7
b) doba ako podmienka vplyvu; podobnosť doby ponúka hľadať podobné podnety, príklad: doba predrevolučná, pred r. 1848	9
c) dielo ako podmienka vplyvu: keď podáva všeobecne ľudské, keď znázorňuje individuálne a keď líči národné	10
d) forma ako podmienka vplyvu: forma vonkajšia i vnútorná	11

ODDIEL DRUHÝ.

Ján Arany.

1. Jeho život	15
2. Jeho osobnosť — sympatická: Pochodí z chudobných roľníckych rodičov. — Jeho skromnosť. — Jeho láska k svetu a humor. — Je čistokrevný Maďar. — Vystihuje ducha maďarského. — Je shovievavý k iným národom. — Zatračuje krikľavé vlastenčenie. — Jeho stanovisko k Česku	18
3. Doba Aranyova. — Pred revolúciou rovnaká pre Maďarov i Slovákov. — Po revolúcii pre Maďarov trapná, pre Slovákov mnohosľubná. — Po vyrovaní naopak: Slováci zažívajú to, čo Maďari po revolúcii: útlak, odumieranie národa	23
4. Básnické dielo Aranyovo:	
a) lyrika: vlasť, rodina, príroda	26
b) epika: veľké eposy a menšie epické básne a básnické poviedky	32
c) balady: balady v duchu ľudovej poezie, balady po štúdiu škótskych a sikulských ľudových balád. — Psychologia balád Aranyových. — Ich význam	39

d) forma a reč poezie Aranyovej. — Bohatosť rytmických foriem. — Sloka. — Vnútorne rýmy. — Asonancie a zlé rýmy. — Dvojslová. — Aliterácie. — Personifikácie. — Protivy. — Úzkosť o maďarskú reč. — Vyhľadáva staré a ľudové slová a výrazy . . . . .

46

ODDIEL TRETÍ.

Arany v slovenskej literatúre.

1. Ako prichodil Arany do slovenskej literatúry. — Je uvádzaný za učebnú látku v školách Slovákmí vyhľadávaných. — Žiaci recitujú jeho básne. — Preklady do slovenčiny z iných spisovateľov maďarských. — Tůma a Brábek prekladajú Petőfiho do češtiny. — Působenie maďar. básnika Imricha Gáspára na obľúbenie Aranya u Slovákov. — Působenie peštianskeho kruhu stud. mládeže slovenskej. — Preklady z maďarčiny v Orle. — Úsudok Vlčkov o láske Toldiho 53
2. Tradícia v spoločnej látke básnikov maďarských a slovenských. Tradície spoločné látkové kruhy: látkový kruh doby Matúša Trenčianskeho, doby tureckej, doby Rákócovskej, Napoleonovskej, revolučnej 56
3. Ludevít Žello. Jeho duchovný vývoj. Predpokladanie, že poznal epickú poeziu Aranyovu. Podobnosti medzi Pádóm Mili-ducha a Toldím, v charaktere Vitoša a Toldiho, v opisoch prírodných. — Podobnosti medzi Rastislavom a Buda halála, motivácia dejú u oboch. — Personifikácie. — Aliterácia 59
4. Jakub Graichman. Podobná s Aranyovou výchova jeho. — Skladá verše prv než od Aranya vyšlo niečo tlačou. — „Kostlívec“ a „A hamis tanu“. — „Ivan a Eudmila“ a „Rózsa és Ibolya“. — „Umrly“ a „V. László“. — „Šachovnici“ a „V. László“. — Sceneria chmúrnej noci. — „Divná dáma“ a „Kertben“. — „Pokutník“ a „A hamis tanu“. — Paralela medzi „Kingston“ a „A walesi bárdok“. — Medzi „Dolinka Strašník“ a „A kép-mutogató“. — Menšie básne. Forma veršov jeho 65
5. Daniel Bachát-Miloslav Dumný. — Skladal verše a vydal zbierku básní prv než by bol poznal poeziu Aranyovu. — Paralela medzi baladou „Brdárova zvonica v Tatrách“ a „Bor vítěz“ 94
6. Ján Aleksander Fábry. Člen kruhu Hviezdoslavovho a Banševho. — Paralela balady „U potoka“ a „Ágnes asszony“. — „Práčka“ a „Ágnes asszony“. — Forma jeho veršov 95
7. Belo Klein-Tesnorskalký. — Studuje v Pešti. — Podobnosť medzi jeho básňou „Povest“ a Aranyovou „Bor vítěz“ a „Az egri leány“. — Rediguje časopis stud. mládeže „Dunaj“. — Balada „Pomsta“ a „Az egri leány“. — Paralela básní „Švih-

- rová“ a „A tetétleni halmon“. — Jeho úvaha o balade: stavia Aranya za vzor 99
8. Adolf Svatoopluk Osvald. — Polemizuje s Tesnoskalského názory o balade; zastáva sa balád Chalupkových. — Zpočiatku javí sa u neho vplyv Chalupku. — Formálne prvky spoločné s Aranyovými. — „Žofia Bosniak“ pripomína Aranyovu baladu „V. Lászlo“. — „Strašný čin“ a „Bor vítež.“ — „Žižkovci“ a „Bor vítež“. — Paralela balady „Potecha“ a „Both bajnok özvegve“. — Forma 106
9. Emil Podhradský. — Paralela balady „Rytír Slávy“ a „Bor vítež“. — Alegorizovanie národa. — Všeobecný úsudok o týchto začiatkoch a o vplyve Aranyovom 113
10. Hviezdoslav. — Podobnosť vo výchove jeho a Aranyovej. — Biblia a jej význam u oboch. — Počiatkový vplyv poezie Aranyovej na mladého Országha. — Jeho „Roztomil“ a Aranyova „Katalin“. — Idey Kollárove a Sládkovičove, forma Aranyova. — Paralela medzi ódami „Blahá pamiatka Štúra!“ a „Széchenyi emlékezet“. — „Lapený oroľ“ a „A rab gólya“. — Ako Arany, i on podtrháva slová. — „Siroty“ a „Árva fiú“. — Náladová príbuznosť básní „Lastovičky“ a „Letészem a lantot“, „Összel“. — Nálada „Jasenných zvukov“. — Spoločné motívy. — Význam smrti dcéry Aranyovej a sestry Hviezdoslavovej pre ich poeziu. — Príroda. — „Agar“ a „Buda halála“. — V „Hájnिकovej žene“ motívy z Aranyovej „Ágnes asszony“ a „Tetemre hívás“. — „Zuzanka Hraškovie“ a „Árva fiú“. — „Anča“ a „Szöke Panni“ a „Öldöklő angyal“. — „Krivoprišažník“ a „A hamis tanu“. — „Studnica“ a jej formová príbuznosť s „Tengeri-hántás“ a „A kép-mutogató“. — „Šumihorka“ a „Pázmán lovag“. — „Žofia Bošňáková“. — „Margita“. — „Súsedí“ a „A fülemile“. — Celkové porovnanie balád Hviezdoslavových a Aranyových. — „Pribina“ a „Keveháza“, „Lútosť Svätopluka“ a „Buda halála“. — „Ráchel“ Aranyova a Hviezdoslavova“. — Humor u oboch. — Lýra: spoločné motívy. — Viera. — „Pustý dom“ a „Az elhagyott lak“. — Milovanie domáceho krbu. — Jaro. — Obrazy o škovránkovi. — Motív: či žije Boh? u oboch. — Čo je život? — Pomínavosť. — Básnik a národ. — Cudzie hlasy v poezii. — „Odložím lýru“ a „Letészem a lantot“. — Básnik a roľnícky stav. — Homer a Ossian. — Forma: nový spôsob veršovania. — Rýmy. — Sloková forma. — Figúry a tropy. — Dvojslová. — Obohatenie rečového pokladu. — Preklady zo Shakespearea. — Preklady z Aranya. — Osobné prejavy Hviezdoslavove o Aranyovi 117
11. Peter Bella-Horal. — Jeho preklady z ruského, poľského, srbo-hrvatského a nemeckého jazyka. — Forma jeho básní. — Jeho aleksandriný 164

12. Dlhomír Poľský-Andrej Majer. — „Kortónska Margita“ a „Zách Klára“ a „Az egri leány“. — „Zabitý Janko“ a „Tetemre hívás“. — Forma: aliterácia, vnútorné rýmy 167
13. Somolický-Izidor Žiak. — Možnosť vplyvu poezie Aranyovej. — Báseň „Lipa na púšti“ má podobnú základnú myšlienku, ako Aranyova „A pusztai fűz“ 170
14. Martin Rázus. — Poznal v škole Aranyove, v Škótsku škótské balady. — „Sladká chvíľa“ a „Ágnes asszony“. — „Uprchlíci“. — „Udavač“ a „Éjféli párbaj“. — „O sborenom hniezdatku“ a „Az egri leány“. — „Človek z druhého sveta“ a „Ágnes asszony“. — „Pomsta“ a „Ágnes asszony“ a „Tetemre hívás“. — Forma: živý dialóg, spádny dej. — Opakovanie výrazov. — Synonymy 172

ODDIEL ŠTVRTÝ.

Slovenské elementy v poezii Aranyovej.

- „Murány ostroma“. — „Katalin“. — „Losonczy István“. — Česko a Češi v trilógii Toldiho. — „A hamis tanu“. — „Rózsa és Ibolya“. — Slovák v básňach Aranyových. — Slovenského pôvodu slová a názvy. — Slovenského pôvodu porekadlá a príslovia. — Romantická teória o prastarom osídlení sa Maďarov v Uhorsku 183

ODDIEL PIATY.

- Bibliografia Aranyových básní v československej literatúre 193